

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก

สิงหาคม 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-2
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-8
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-3
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-3
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพิษณุโลก ปี 2536-2565	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	2-9
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	2-9
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	2-11
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดิน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	6-6
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2567-2571	7-4
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-7
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)	7-8

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ขอบเขตการปกครองตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	2-1
2-2	สมุดลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดพิษณุโลก	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	2-8
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอ บางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัด พิษณุโลก	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	6-8
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอ บางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้วซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Datasets) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular-Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

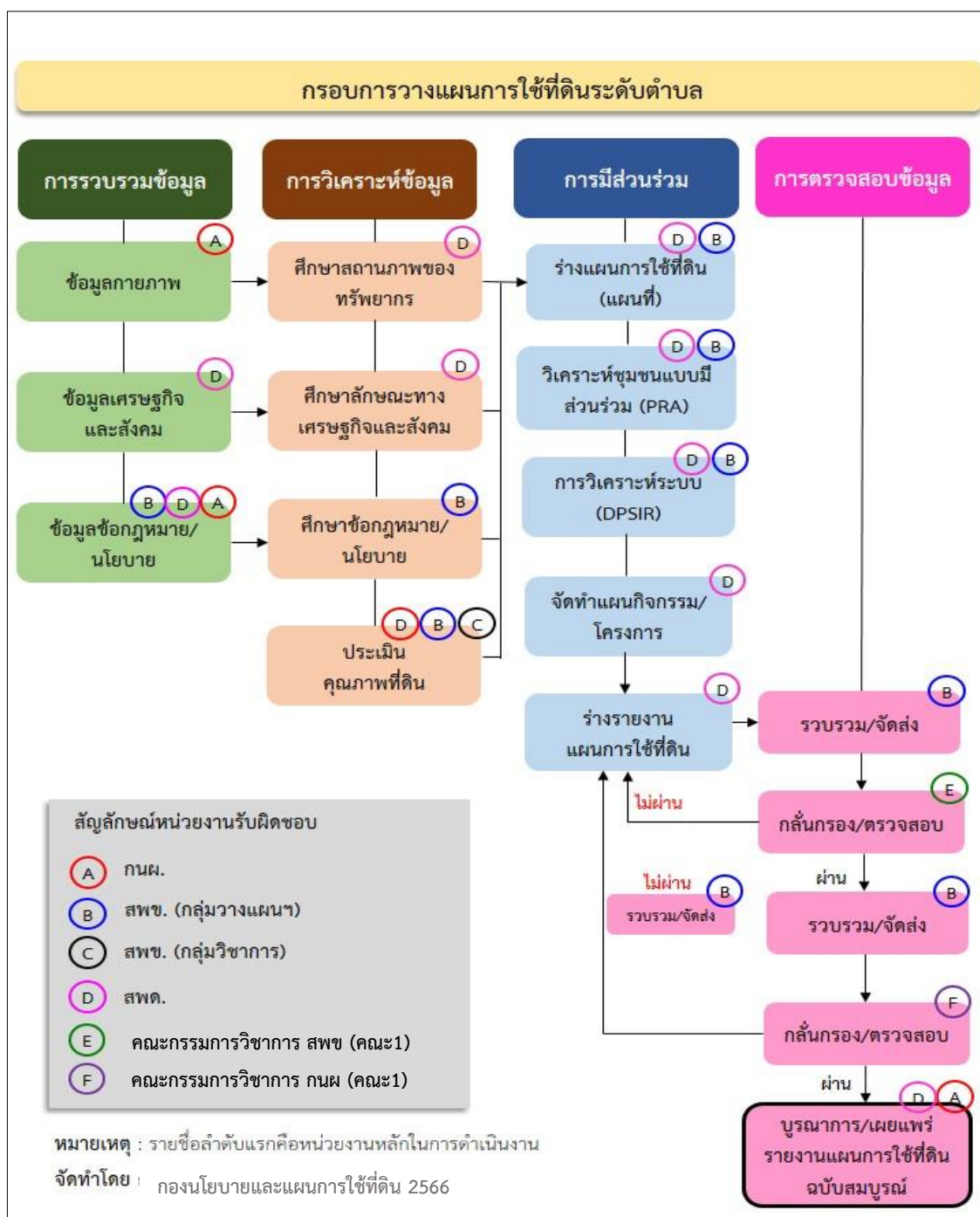
3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

ชุมแสงสงครามน่าอยู่ ควบคู่เศรษฐกิจดี มีคุณภาพชีวิตและการศึกษา พัฒนาคนสู่ประชาคมอาเซียน (องค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสงสงคราม, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอบางระกำ มีพื้นที่ประมาณ 138 ตารางกิโลเมตร หรือ 86,556 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลลง ตำบลลงเดือย ตำบลไทรนอก อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ตำบลท่าช้าง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลนิคมพัฒนา ตำบลบึงกอก ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลไผ่ชอดอน ตำบลบ้านกร่าง อำเภอเมืองพิษณุโลก ตำบลท่านางงาม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลคูน่วง อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านบางบัว	หมู่ที่ 7 บ้านหนองอ้อ
หมู่ที่ 2 บ้านชุมแสงสงคราม	หมู่ที่ 8 บ้านหนองแพงพวย
หมู่ที่ 3 บ้านวังแร่	หมู่ที่ 9 บ้านตะแบกงาม
หมู่ที่ 4 บ้านหนองพะยอม	หมู่ที่ 10 บ้านคลองลึก
หมู่ที่ 5 บ้านวัดแตน	หมู่ที่ 11 บ้านปากคลอง
หมู่ที่ 6 บ้านห้วงกระได	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำยม มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น แม่น้ำยม คลองแพงพวย คลองเมม คลองละหาน คลองหนองอ้อ

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ (พ.ศ.2536-2565) พบว่า ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 28.0 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.5 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.3 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,348.0 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 120 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 278.5 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 20 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพิษณุโลก ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

แผนการใช้ที่ดินตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งต้นเดือนพฤศจิกายนถึงปลายเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

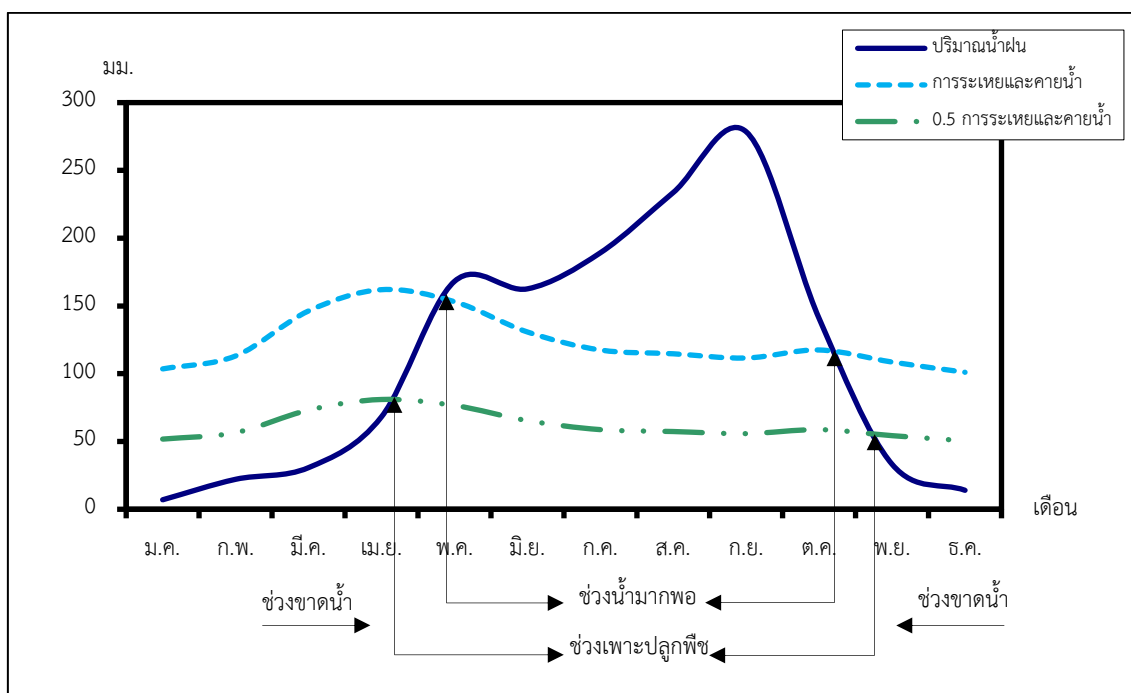
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพิษณุโลก¹ (พ.ศ.2536-2565)

เดือน	อุณหภูมิ (ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	19.1	31.4	24.9	69.0	7.0	2.0	103.5	6.9
ก.พ.	20.8	33.5	26.8	67.0	22.1	2.4	113.1	21.3
มี.ค.	23.7	35.6	29.1	65.0	30.7	3.8	146.3	29.2
เม.ย.	25.3	37.0	30.7	65.0	68.2	5.9	162.0	60.8
พ.ค.	25.4	35.6	30.0	72.0	168.1	13.2	153.1	122.9
มิ.ย.	25.2	34.3	29.3	76.0	162.6	16.0	130.8	120.3
ก.ค.	24.8	33.2	28.6	79.0	189.2	18.6	117.5	131.9
ส.ค.	24.7	32.7	28.2	81.0	233.7	20.2	114.7	146.3
ก.ย.	24.7	32.6	28.2	82.0	278.5	19.7	111.6	152.8
ต.ค.	24.1	32.7	28.0	79.0	140.7	13.0	117.5	109.0
พ.ย.	22.1	32.4	27.0	73.0	33.2	3.6	108.6	31.4
ธ.ค.	19.4	31.0	24.9	69.0	14.0	1.3	101.1	13.7
เฉลี่ย	23.3	33.5	28.0	73.1	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,348.0	119.7	1,479.9	946.5

หมายเหตุ : ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดพิษณุโลก

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 4,268 ไร่ หรือร้อยละ 4.93 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 77,266 ไร่ หรือร้อยละ 77.11 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ 114 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม

2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 66,745 ไร่ หรือร้อยละ 77.11 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาข้าว+ข้าวโพด นาข้าว+พืชผัก นาไร่

3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 8,435 ไร่ หรือร้อยละ 9.74 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง พริก ไร่ร้าง

4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 506 ไร่ หรือร้อยละ 0.58 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สัก ยูคาลิปตัส ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม สะเดา/ดินเปิด ไม้ปลูกเพื่อการค้า

5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 845 ไร่ หรือร้อยละ 0.99 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ กล้าย ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม มะละกอ มะม่วง มะนาว

- 6) พืชสวน มีเนื้อที่ 103 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก พืชสวนผสม
- 7) พุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 66 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสุกร โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก
- 8) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 452 หรือร้อยละ 0.52 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา
  - 2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 53 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู ป่าผลัดใบสมบูรณ์
  - 2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 3,582 ไร่ หรือร้อยละ 4.14 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา คลองชลประทาน หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ
  - 2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,397 ไร่ หรือร้อยละ 1.60 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ขุดเจาะน้ำมัน พุ่งหญ้าธรรมชาติ พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ถม

แผนการใช้ที่ดินตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	4,268	4.93
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	3,891	4.49
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	233	0.27
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	144	0.17
A	พื้นที่เกษตรกรรม	77,266	89.27
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	114	0.13
A100	นาร้าง	12	0.01
A101	นาข้าว	65,562	75.74
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	1,140	1.32
A101+A502	นาข้าว+พืชผัก	31	0.04
A200	ไร่นา	15	0.02
A201	พืชไร่ผสม	6	0.01
A202	ข้าวโพด	1,648	1.90
A203	อ้อย	6,561	7.58
A204	มันสำปะหลัง	184	0.21
A229	พริก	20	0.02
A236	เผือก	1	-
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	56	0.06
A304	ยูคาลิปตัส	93	0.11
A305	สัก	335	0.39
A306/A319	สะเดา/ดินเปิด	12	0.01
A315	ไม้ปลูกเพื่อการค้า	10	0.01
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	182	0.21
A401	ไม้ผลผสม	15	0.02
A407	มะม่วง	42	0.05
A407/A411	มะม่วง/กล้วย	19	0.02
A411	กล้วย	423	0.4

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A412	มะขาม	14	0.02
A413	ลำไย	14	0.02
A414	ฝรั่ง	12	0.01
A414/A422	ฝรั่ง/มะนาว	11	0.01
A415	มะละกอ	74	0.09
A422	มะนาว	39	0.05
A501	พืชสวนผสม	6	0.01
A502	พืชผัก	97	0.11
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	14	0.02
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	11	0.01
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	41	0.05
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	452	0.52
F	พื้นที่ป่าไม้	53	0.06
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	34	0.04
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	19	0.02
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,387	1.60
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	166	0.19
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	716	0.83
M201	พื้นที่ลุ่ม	112	0.13
M304	บ่อดิน	17	0.02
M305	พื้นที่ขุดเจาะน้ำมัน	295	0.34
M405	พื้นที่ถม	81	0.09

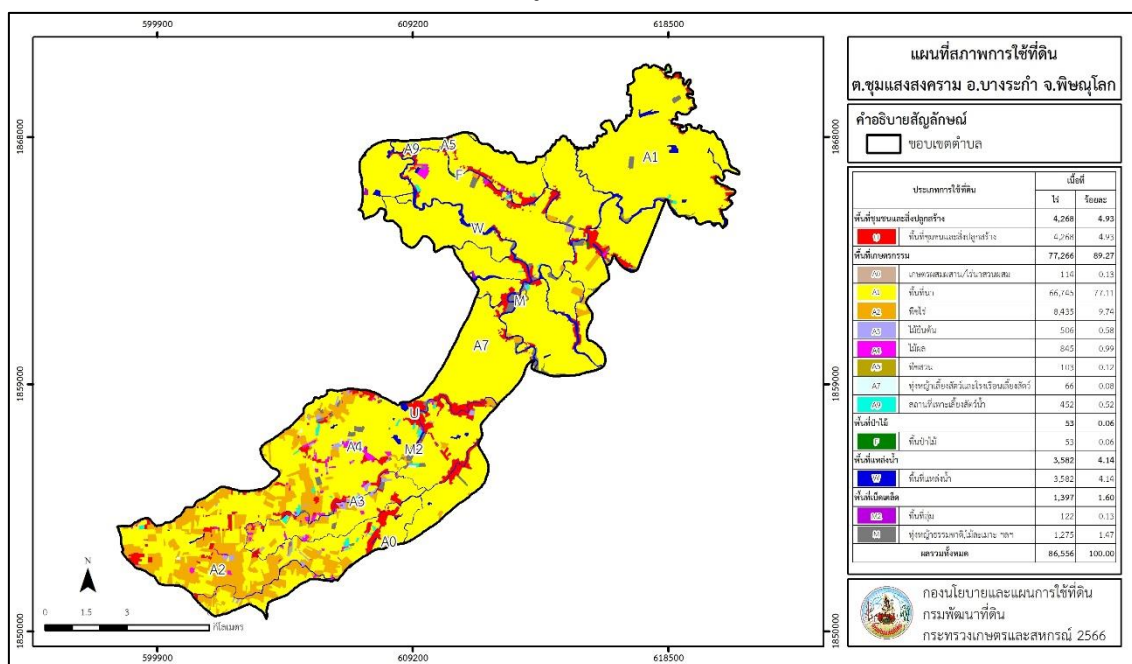

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	3,582	4.14
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	2,876	3.32
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	161	0.19
W201	อ่างเก็บน้ำ	77	0.09
W202	บ่อน้ำในไร่นา	306	0.35
W203	คลองชลประทาน	162	0.19
ผลรวมทั้งหมด		86,556	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดินตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลชุมแสงสงคราม มีประชากรรวม 7,714 คน แยกเป็นชาย 3,805 คน เป็นหญิง 3,909 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 55.70 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,752 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,863

แผนการใช้ที่ดินตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ครัวเรือน หรือร้อยละ 67.70 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 889 ครัวเรือน หรือร้อยละ 32.30 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ปี 2565

พื้นที่	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลชุมแสงสงคราม	2,752	3,805	3,909	7,714
หมู่ที่ 1 บางบัว	230	355	340	695
หมู่ที่ 2 ชุมแสงสงคราม	183	302	266	568
หมู่ที่ 3 วังแร่	277	379	397	776
หมู่ที่ 4 หนองพะยอม	257	339	327	666
หมู่ที่ 5 วัดแตน	320	448	476	924
หมู่ที่ 6 หวังกระไค	225	310	331	641
หมู่ที่ 7 หนองอ้อ	419	552	587	1,139
หมู่ที่ 8 หนองแพงพวย	166	225	259	484
หมู่ที่ 9 ตะแบกงาม	268	355	351	706
หมู่ที่ 10 คลองลึก	212	280	315	595
หมู่ที่ 11 ฟากคลอง	195	260	260	520

ที่มา : กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ปี 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	2,752	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,863	67.70
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	889	32.30

ที่มา : 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลชุมแสงสงคราม มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,752 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 31.45 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลชุมแสงสงครามประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ มีเกษตรกรบางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป สำหรับพืชที่เกษตรกรปลูกเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อยโรงงาน ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมพัฒนาชุมชน ปี 2566 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 295,311.23 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 102,964.52 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 194,622.43 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 67,857.92 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 100,688.8 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 35,106.6 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ปี 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลชุมแสงสงคราม	225,402.11	34,241.45	23,079.25	12,588.42	295,311.23	102,964.52	194,622.43	67,857.92
หมู่ที่ 1 บางบัว	287,972.54	35,530.52	16,362.84	3,937.16	343,803.05	130,260.78	301,061.68	114,066.85
หมู่ที่ 2 ชุมแสงสงคราม	281,554.69	63,828.13	19,234.38	31,296.88	395,914.06	113,118.30	257,234.38	73,495.54
หมู่ที่ 3 วังแร่	270,657.28	11,030.99	18,259.15	10,906.10	310,853.52	100,625.84	256,544.60	83,045.59
หมู่ที่ 4 หนองพะยอม	157,436.78	6,091.95	36,371.26	57.52	199,957.52	88,082.55	177,206.90	78,060.76
หมู่ที่ 5 วัดแตน	185,604.04	52,818.18	13,613.64	14,671.72	266,707.58	80,623.05	85,883.33	25,961.68
หมู่ที่ 6 หวังกระไค	282,493.66	45,496.60	31,362.59	15,748.30	375,101.14	138,542.38	131,088.44	48,417.09
หมู่ที่ 7 หนองอ้อ	185,701.99	26,621.85	32,815.23	17,820.53	262,959.60	97,679.95	208,310.60	77,379.83
หมู่ที่ 8 หนองแพงพวย	232,937.93	58,072.41	24,948.28	20,888.28	336,846.90	131,297.85	188,023.45	73,288.71
หมู่ที่ 9 ตะแบกงาม	259,853.89	36,829.02	17,644.56	9,087.82	323,415.28	105,437.75	220,636.27	71,930.41
หมู่ที่ 10 คลองลึก	135,640.11	28,242.21	18,936.47	7,840.79	190,659.59	77,145.50	134,525.89	54,432.44
หมู่ที่ 11 ฟากคลอง	224,391.89	32,027.03	19,763.51	8,581.08	284,763.51	85,486.82	150,256.76	45,107.51

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตอุทยานแห่งชาติต้นสักใหญ่ (คลองตรอน) เนื้อที่ 74 ไร่
- (2) พื้นที่เตรียมการประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติแก่งเจ็ดแคว เนื้อที่ 3,448 ไร่
- (3) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเมี่ยง-ภูทอง เนื้อที่ 76,104 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ คือ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 86,556 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 **ปริมาณน้ำฝน** พบว่าในพื้นที่ตำบลชุมแสงสงคราม มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565) 1,348 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 **น้ำผิวดิน** หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลชุมแสงสงคราม มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดิน ดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองกรงกัก คลองกล้า คลองไชยงาม คลองตลุกช้าง คลองท่าหลวง คลองบางโกก คลองพวงสะเตา คลองแพงพวย คลองเมม คลองละหาน คลองวังแร่

คลองสำโรง คลองหนองกลาง คลองหนองขาม คลองหนองอ้อ คลองห้วงกระโต แม่น้ำยม ลำหนองขาม
หนองพยอม และหนองอ้อ

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ คลองชลประทาน และอ่างเก็บน้ำ

3.2.3 จากฐานข้อมูลน้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) ซึ่งพบว่า ตำบลชุมแสง
สงคราม มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 37 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด
10 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 4 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Brk-sicA ชุดดินบางระกำ มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง
ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 17,466 ไร่ หรือร้อยละ 20.18 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Brk-aer-sicA ดินบางระกำที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว มีเนื้อดินบน
เป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 13,162 ไร่ หรือร้อยละ 15.20 ของ
เนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Plo-sic1A ชุดดินโพทะเล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง
ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 9,775 ไร่ หรือร้อยละ 11.29 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Psl-sic1A ชุดดินพิษณุโลก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง
ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 18,049 ไร่ หรือร้อยละ 20.85 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 6 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Kp-sic1A ชุดดินกำแพงเพชร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปน
ทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 716 ไร่ หรือร้อยละ 0.83 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Kp-silA ชุดดินกำแพงเพชร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง
ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,769 ไร่ หรือร้อยละ 5.51 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Kp-gm-silA/b ดินกำแพงเพชรที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน
ปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 9,320 ไร่ หรือร้อยละ 10.77 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Kp-gm,f-sic1A/b ดินกำแพงเพชรที่มีจุดประสีเทาและเป็นดินเหนียวละเอียด
มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 3,876 ไร่
หรือร้อยละ 4.48 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Kp-Kp-fl-IA หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินกำแพงเพชร และดินกำแพงเพชร ที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,432 ไร่ หรือร้อยละ 8.59 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Sg-sIA ชุดดินไทรงาม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 677 ไร่ หรือร้อยละ 0.78 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 1,314 ไร่ หรือร้อยละ 1.52 ของเนื้อที่ตำบล

ไม่พบปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงใน ลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

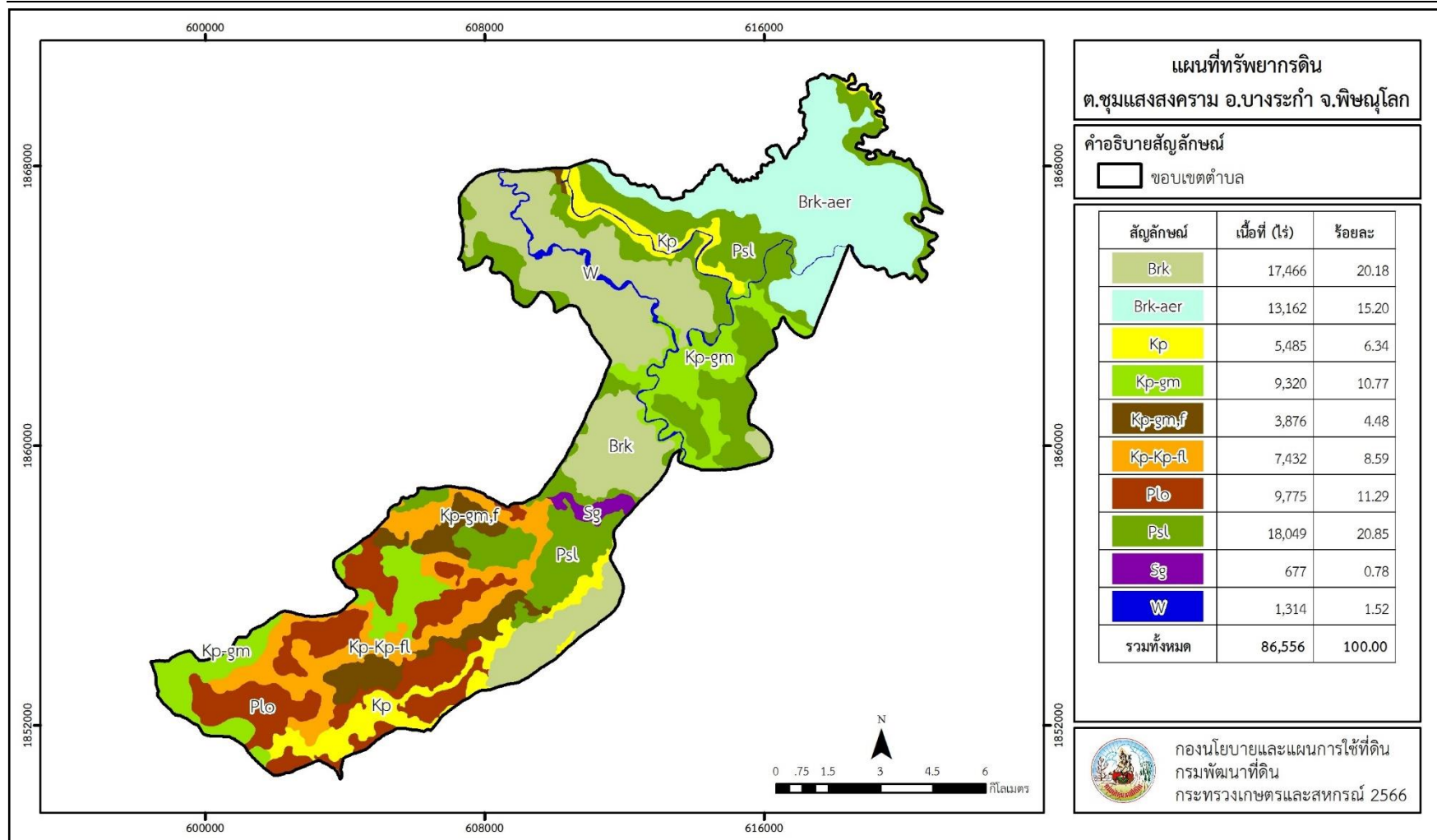
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซต์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Brk-sicA	0-2	>150	เลว	สูง	>20	>75	5.5-6.5	7.0-8.0	<2	-	132	0.19
Brk-sicA*	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	>75	5.5-6.5	7.0-8.0	<2	-	410	0.60
Kp-gm,fl-lA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	940	1.38
Kp-gm-silA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	8,037	11.76
Kp-Kp-fl-lA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	6,337	9.27
Kp-silA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	19,561	28.61
Kp-silB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	16	0.02
Plo-fsi-sic1A	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	>75	5.5-6.5	7.0-8.5	<2	-	1,573	2.30
Plo-sic1A	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	>75	5.5-6.5	7.0-8.5	<2	-	4,348	6.36
Psl-sic1A	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.5	7.0-8.0	<2	-	19,737	28.87
Skt-fsi-sic1A	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-6.5	6.5-7.0	<2	-	7,275	10.64
รวมทั้งหมด											68,366	100.00

หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน
2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2566 มีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลชุมแสงสงคราม คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินแน่นทึบ
- 2) ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง และน้ำท่วม
- 3) ราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลตำบลชุมแสงสงคราม มีความต้องการ 3 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) แก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง และน้ำท่วม
- 3) จัดหาตลาดรองรับผลผลิตและประกันราคาผลผลิต

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

- 1) **แรงขับเคลื่อน (Driver)** มี 4 ประการ คือ
  - 1.1) นโยบายของรัฐด้านการเกษตร
  - 1.2) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
  - 1.3) การเติบโตด้านเศรษฐกิจ
  - 1.4) การใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับศักยภาพ
- 2) **แรงกดดัน (Pressure)** ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ
  - 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
  - 2.2) การแก้ปัญหาเรื่องน้ำ
  - 2.3) จัดหาตลาดรองรับผลผลิต และการลดต้นทุนการผลิต
- 3) **สถานะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ
  - 3.1) ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
  - 3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร และน้ำท่วม
  - 3.3) ราคาผลผลิตตกต่ำ

3.4) เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มผลิตแบบแปลงใหญ่

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.3) รายได้น้อย
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

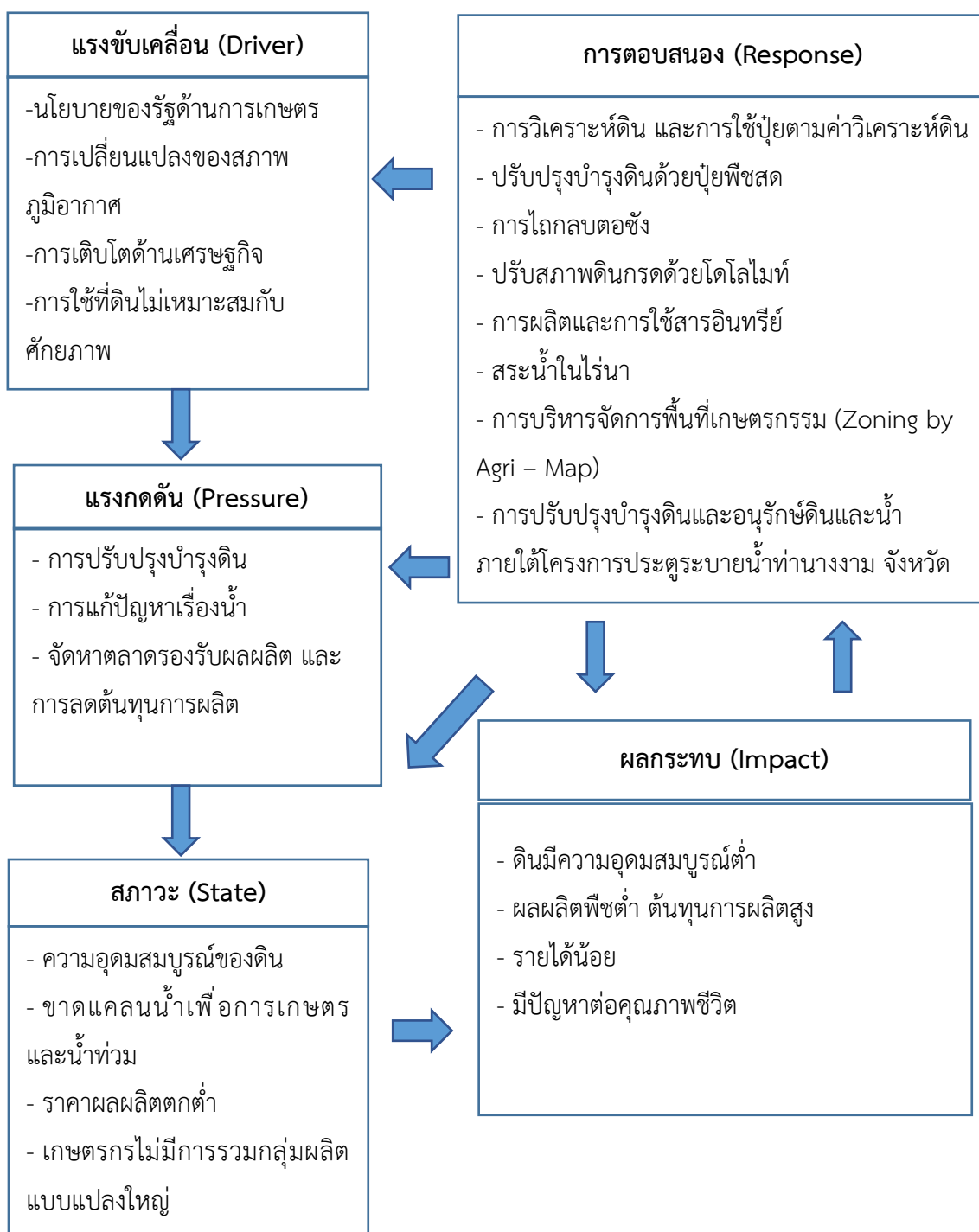
- 5.1) การวิเคราะห์ดิน และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- 5.2) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.3) การไถกลบตอซัง
- 5.4) ปรับสภาพดินกรดด้วยโดโลไมท์
- 5.5) การผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- 5.6) สระน้ำในไร่นา
- 5.7) การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri – Map)
- 5.8) การปรับปรุงบำรุงดินและอนุรักษ์ดินและน้ำ ภายใต้โครงการประจักษ์บายน้ำ

ทำนางงาม จังหวัดพิษณุโลก

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและบริหารจัดการน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) ส่งเสริมรวมกลุ่มเกษตรกรเข้าสู่ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่
- (3) จัดหาตลาดรองรับสินค้าเกษตรและประกันราคาผลผลิตทางการเกษตร

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม

- 1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปี ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม
- 2) ข้าวนาปรัง เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปรัง ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์

4.2.2 บริเวณพื้นที่ดอน

พืชไร่ที่นิยมปลูก ได้แก่

- 1) อ้อยโรงงาน ฤดูกาลปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์
- 2) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ฤดูกาลปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม

ไม้ผล และไม้ยืนต้นที่นิยมปลูก ได้แก่ มะนาว มะม่วง และยูคาลิปตัส

ดังรายละเอียดในรูปที่ 4-2

ชนิดพืช	เดือน												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม													
ข้าวนาปี													
ข้าวนาปรัง													
บริเวณพื้นที่ดอน													
อ้อยโรงงาน													
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์													
มะนาว มะม่วง ยูคาลิปตัส													

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมรวมความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อย พริก

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอ
บางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดิน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ
จังหวัดพิษณุโลก

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	อ้อย	กล้วย	พริก	โกโก้
Brk-aer-sicA	S1	S3o	S2o	S3o	S3o	N
Brk-sicA	S1	N	S3o	S3o	N	N
Kp-gm,f-siclA/b	S2on	S3o	S2ons	S3o	S3o	N
Kp-gm-silA/b	S2on	S3o	S2ons	S3o	S3o	N
Kp-Kp-fl-lA	S3o	S2n	S2ns	S2xns	S2ns	S2n
Kp-siclA	S3o	S2n	S2ns	S2xns	S2ns	S2n
Kp-silA	S3o	S2n	S2ns	S2xns	S2ns	S2n
Plo-siclA	S2n	S3o	S2ons	S3o	S3o	N
Psl-siclA	S1	S3o	S2os	S3o	S3o	N
Sg-slA	S3o	S2n	S2ns	S2xns	S2ns	S2n

หมายเหตุ : ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

x = ความเค็มของดิน

0 = ชั้นดินเชิงอินทรีย์

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านเกษตรกรรม และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 เขตการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก สามารถกำหนดออกเป็น 5 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่นๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม

เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 5 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมชั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 77,182 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 89.17 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมชั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุดในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรัง และพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 31,173 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 36.01 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2120) มีเนื้อที่ 32 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะม่วง มะนาว ฝรั่ง

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2130) มีเนื้อที่ 3 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.00 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ สัก

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2140) มีเนื้อที่ 71 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2150) มีเนื้อที่ 19 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ พืชผัก

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ติดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ

ทั้งนี้เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่าง ๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมขั้นดีได้ เนื่องจากมีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2211) มีเนื้อที่ 3,710 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 4.29 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 23 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะนาว

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 17 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ สักและยูคาลิปตัส

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2214) มีเนื้อที่ 314 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.36 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ อ้อย

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 65 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ พืชผัก

(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 25,806 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 29.81 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 601 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.70 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ กล้วย

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 432 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.50 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ สัก และมะขาม

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 6,071 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 7.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อย

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 107 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกได้แก่ พืชผัก

3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 5,969 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.90 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 194 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.22 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะนาว

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 54 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ สักและยูคาลิปตัส

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 1,977 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.28 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อย

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 25 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ พืชผัก

4) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 450 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.52 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

5) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 66 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 66 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบ ได้แก่ โรงเรือนโค กระบือ สัตว์ปีก และสุกร

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 4,274 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.94 ของเนื้อที่ตำบลประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียด ดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 4,127 ไร่ หรือ คิดเป็น ร้อยละ 4.77 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 147 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.17 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 3,588 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.15 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 3,043 ไร่ หรือ คิดเป็น ร้อยละ 3.52 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 545 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.63 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.4 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000)

มีเนื้อที่ 1,459 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.69 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.5 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000)

มีเนื้อที่ 52 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดินหรือปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่างๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมขั้นดีได้ เนื่องจากมีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำไว้แล้ว

แผนการใช้ที่ดินตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1) เขตพื้นที่เกษตรกรรม		
1.1 เขตเกษตรกรรม (ชั้นดี)		
2110 เขตทำนา	31,173	36.01
2120 เขตปลูกไม้ผล	32	0.04
2130 เขตปลูกไม้ยืนต้น	3	0.00
2140 เขตปลูกพืชไร่	71	0.08
2150 เขตปลูกพืชทางเลือก	19	0.02
1.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง		
- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1)		
2211 เขตทำนา	3,710	4.29
2212 เขตปลูกไม้ผล	23	0.03
2213 เขตปลูกไม้ยืนต้น	17	0.02
2214 เขตปลูกพืชไร่	314	0.36
2215 เขตปลูกพืชทางเลือก	65	0.08
- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)		
2221 เขตทำนา	25,806	29.81
2222 เขตปลูกไม้ผล	601	0.70
2223 เขตปลูกไม้ยืนต้น	432	0.50
2224 เขตปลูกพืชไร่	6,071	7.01
2225 เขตปลูกพืชทางเลือก	107	0.12
1.3 เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ)		
2310 เขตทำนา	5,969	6.90
2320 เขตปลูกไม้ผล	194	0.22
2330 เขตปลูกไม้ยืนต้น	54	0.06
2340 เขตปลูกพืชไร่	1,977	2.28
2350 เขตปลูกพืชทางเลือก	25	0.03
1.4 เขตประมง		
2400 เขตประมง	450	0.52

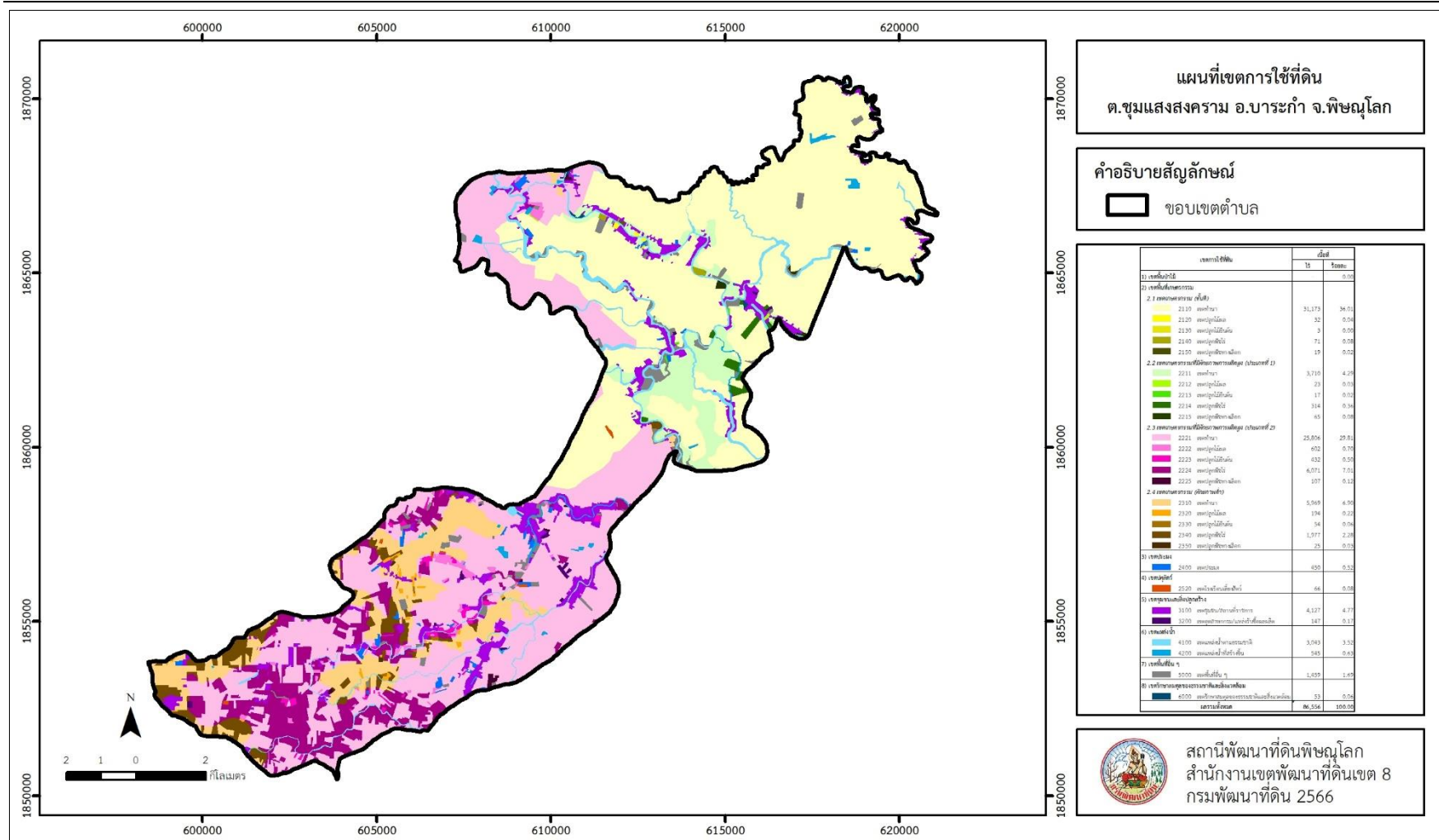
ตารางที่ 6-1(ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน		เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1.5 เขตปศุสัตว์			
2520	เขตโรงเรียนเลี้ยงสัตว์	66	0.08
2) เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง			
3100	เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	4,127	4.77
3200	เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	147	0.17
3) เขตแหล่งน้ำ			
4100	เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	3,043	3.52
4200	เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	545	0.63
4) เขตพื้นที่อื่น ๆ			
5000	เขตพื้นที่อื่น ๆ	1,459	1.69
5) เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
6000	เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	52	0.06
ผลรวมทั้งหมด		86,556	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินแผนการใช้ที่ดินตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลกแล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2567 ถึง 2570

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลชุมแสงสงครามไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสงสงคราม เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินแน่นทึบ มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (9) ผลิตปุ๋ยหมัก

(10) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (เกษตรกรทั่วไป/แปลงใหญ่)

(11) การปรับปรุงบำรุงดินและอนุรักษ์ดินและน้ำ ภายใต้โครงการประจําชําระบายน้ำ

ทํานางงาม จังหวัดพิษณุโลก

2) พื้นที่ขาดแคลนน้ำและน้ำท่วม มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

(1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

(2) โครงการบริหารจัดการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการ

เชิงรุก (Agri – Map)

(3) โครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติทางการเกษตร

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) การส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่

(2) การพัฒนาศักยภาพของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย

(3) โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของกลุ่มส่งเสริมอาชีพและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

(4) ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ

จังหวัดพิษณุโลก

(สำนักงานเกษตรอำเภอบางระกำ)

(5) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำ)

(6) สนับสนุนแผงโซลาร์เซลล์ (สนง. พลังงานจังหวัด)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

โครงการธนาคาร โค กระบือ (ปศุสัตว์)

โครงการขึ้นทะเบียนผู้มีสระน้ำและสนับสนุนพันธุ์ปลา (ประมงอำเภอ)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

การก่อสร้างระบบส่งน้ำ อาคารระบายน้ำ (ชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสงสงคราม เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2566 ความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินแน่นทึบ และปัญหาเรื่องน้ำแล้ง น้ำท่วม

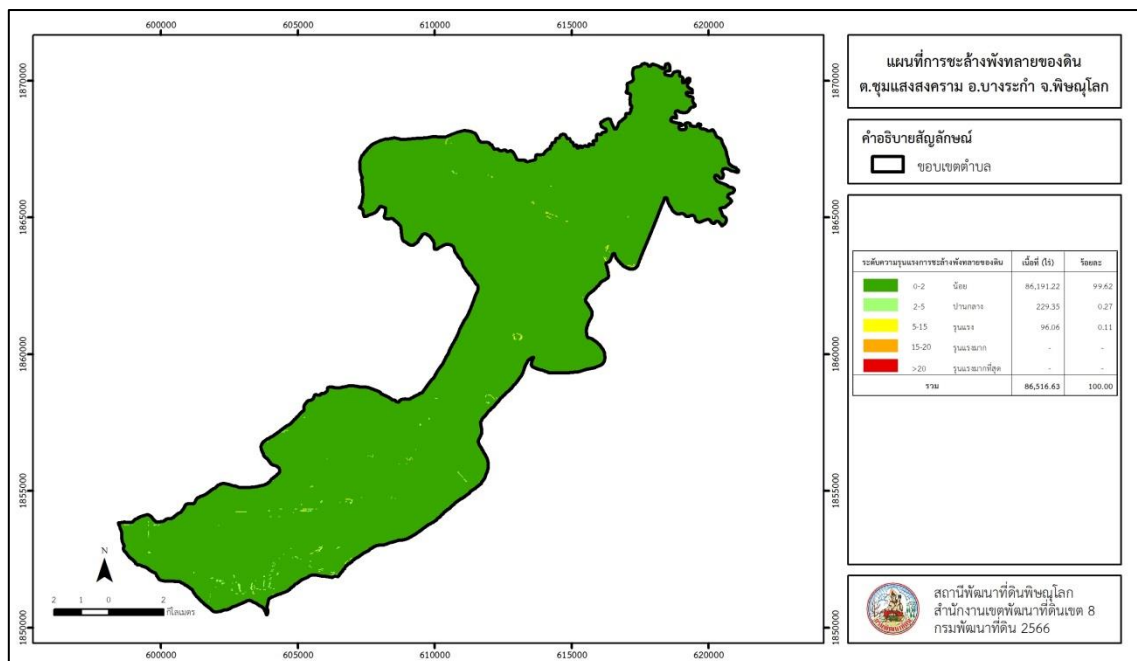

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลชุมแสงสงคราม กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปของตำบลชุมแสงสงคราม ส่วนใหญ่ที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ไม่พบปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน(รูปที่ 7-1) ปัญหาของตำบลชุมแสงสงคราม ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ 2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำและน้ำท่วม ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

สำหรับปัญหา ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานและมีการเผาในพื้นที่เกษตร ทำให้โครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลาอันยาวนานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้านั้น การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องจัดหาแหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ กรณีน้ำท่วม เกิดจากน้ำหลากในฤดูฝนที่เอ่อล้นจากแม่น้ำยมที่ไหลผ่านพื้นที่และเป็นพื้นที่หนองน้ำในฤดูน้ำหลาก

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ

2567-2571

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตเกษตรกรรม (ชั้นดี) เนื้อที่ 31,298 ไร่	การปรับปรุงบำรุงดิน	2,476,000
	1. การเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	66,000
	2. การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	1,338,750
	3. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	135,000
	4. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	20,000
	5. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	16,250
	6. การรณรงค์ไกลบตอซัง	100,000
	7. การผลิตปุ๋ยหมัก	680,000
	8. การปรับปรุงบำรุงดินและอนุรักษ์ดินและน้ำภายใต้โครงการประจวบระบายน้ำทำนางงาม จังหวัดพิษณุโลก	120,000
2. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เนื้อที่ 4,129 ไร่	การปรับปรุงบำรุงดิน	931,750
	1. การเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	18,000
	2. การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	297,500
	3. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	30,000
	4. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	10,000
	5. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	16,250
	6. การรณรงค์ไกลบตอซัง	100,000
	7. การผลิตปุ๋ยหมัก	340,000
	8. การปรับปรุงบำรุงดินและอนุรักษ์ดินและน้ำภายใต้โครงการประจวบระบายน้ำทำนางงาม จังหวัดพิษณุโลก	120,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
3. เขตเกษตรกรรมที่มี ศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่2) เนื้อที่ 33,017 ไร่	<u>การปรับปรุงบำรุงดิน</u>	2,476,000
	1. การเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ดินทาง ห้องปฏิบัติการ	66,000
	2. การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	1,338,750
	3. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	135,000
	4. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	20,000
	5. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการ ใช้สารเคมีทางการเกษตร	16,250
	6. การรณรงค์ฝึกอบรมต่อชัง	100,000
	7. การผลิตปุ๋ยหมัก	680,000
	8.การปรับปรุงบำรุงดินและอนุรักษ์ดินและน้ำ ภายใต้โครงการประจักษ์บายน้ำทำนงงาม จังหวัด พิษณุโลก	120,000
4. เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ) เนื้อที่ 8,220 ไร่	<u>การปรับปรุงบำรุงดิน</u>	7,122,500
	1. การเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ดินทาง ห้องปฏิบัติการ	187,5000
	2. การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	2,975,000
	3. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	300,000
	4. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	62,500
	5. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการ ใช้สารเคมีทางการเกษตร	16,250
	6. การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	1,108,750
	7. การรณรงค์ฝึกอบรมต่อชัง	200,000
	8. การจัดหาปุ๋ยโคโลไมต์	425,000
	9. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	75,000
	10. การผลิตปุ๋ยหมัก	1,700,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
4. เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ) เนื้อที่ 8,220 ไร่ (ต่อ)	11. การปรับปรุงบำรุงดินและอนุรักษ์ดินและน้ำ ภายใต้โครงการประจักษ์บายน้ำทำนงงาม จังหวัดพิษณุโลก	140,000
	การบริหารจัดการน้ำ	2,331,000
	1. การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา	231,000
	2. โครงการบริหารจัดการผลิตสินค้าเกษตรตาม แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri – Map)	500,000
5. เขตประมงและเขต ปศุสัตว์เนื้อที่ 516 ไร่	3. โครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ เสี่ยงภัยพิบัติทางการเกษตร	1,600,000
	สารเร่งพด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	13,006,250
	2. การบริหารจัดการน้ำ	2,331,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	15,337,250

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	1) การส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่
1.1 เขตเกษตรกรรม (ขั้นดี) เนื้อที่ 31,298 ไร่	(สำนักงานเกษตรอำเภอบางระกำ)
1.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เนื้อที่ 4,129 ไร่	(2) การพัฒนาศักยภาพของ ศพก. และศูนย์เครือข่าย (สำนักงานเกษตรอำเภอบางระกำ)
1.3 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง(ประเภทที่2) เนื้อที่ 33,017 ไร่	(3) โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของกลุ่มส่งเสริมอาชีพและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (สำนักงานเกษตรอำเภอ บางระกำ)
1.4 เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ) เนื้อที่ 8,220 ไร่	(4) ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก (สำนักงานเกษตรอำเภอบางระกำ)
	(5) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำ)
	(6) สนับสนุนแปลงโซล่าเซลล์ (สนง. พลังงานจังหวัด)
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 3,588 ไร่	การก่อสร้างระบบส่งน้ำ อาคารระบายน้ำ (ชลประทานจังหวัด)

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก 5 ปี (พ.ศ. 2567- 2571)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
1. เขตเกษตรกรรม	<u>การปรับปรุงบำรุงดิน</u>														
1.1 เขตเกษตรกรรม (ขั้นดี)	การเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ดินทาง ห้องปฏิบัติการ	ตัวอย่าง	450	450	450	450	450	2,250	67,500	67,500	67,500	67,500	67,500	337,500	พด.
1.2 เขตเกษตรกรรม ที่มีศักยภาพการผลิต สูง (ประเภทที่ 1)	การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	40	40	40	40	40	200	1,190,000	1,190,000	1,190,000	1,190,000	1,190,000	5,950,000	พด.
1.3 เขตเกษตรกรรม ที่มีศักยภาพการผลิต สูง(ประเภทที่2)	การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	8,000	8,000	8,000	8,000	8,000	40,000	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000	600,000	พด.
1.4 เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ)	การส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์	ราย	450	450	450	450	450	2,250	22,500	22,500	22,500	22,500	22,500	112,500	พด.
	การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	4	4	4	4	4	20	13,000	13,000	13,000	13,000	13,000	65,000	พด.
	การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	221,750	221,750	221,750	221,750	221,750	1,108,750	พด.
	การรณรงค์เฝ้าระวังดินตอซัง	แปลง	5	5	5	5	5	25	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	พด.
	การจัดหาปูนโดโลไมท์	ตัน	50	50	50	50	50	250	85,000	85,000	85,000	85,000	85,000	425,000	พด.
	การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	พด.
	การผลิตปุ๋ยหมัก	ตัน	200	200	200	200	200	1,000	680,000	680,000	680,000	680,000	680,000	3,400,000	พด.
	การปรับปรุงบำรุงดินและอนุรักษ์ดินและน้ำ ภายใต้โครงการประจักษ์บายน้ำท่านางงาม จังหวัดพิษณุโลก	ราย	50	50	50	50	50	250	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	พด.
	<u>การบริหารจัดการน้ำ</u>														
	การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา	บ่อ	20	20	20	20	20	100	46,200	46,200	46,200	46,200	46,200	231,000	พด.
	โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตาม แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri – Map)	ไร่	50	50	50	50	50	250	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	พด.
	โครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ เสี่ยงภัยพิบัติทางการเกษตร	ไร่	100	100	100	100	100	500	320,000	320,000	320,000	320,000	320,000	1,600,000	พด.

หมายเหตุ งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับจัดสรรให้

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 1 มิถุนายน 2566.

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>. 26 พฤษภาคม 2566.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 15 พฤษภาคม 2566

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. สถิติภูมิอากาศ 30 ปี พ.ศ. 2536-2565 (ไฟล์ข้อมูล). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิง. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.

สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2566. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565). แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop.1> พฤษภาคม 2566.

สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก
156 หมู่ที่ 2 ตำบลชัยนาม อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก
โทร. 055-009824